

Tweede Kamer
Fractie van de Socialistische Partij,

t.a.v. Dhr. M. van Nispen

Betreft: Voorstel van wet tot wijziging van de Wet op het primair onderwijs (TK 34 420)

Utrecht, 20 april 2016

Geachte heer van Nispen,

Naar aanleiding van uw verzoek te reageren op het door u ingediende wetsvoorstel over het bewegingsonderwijs in het primair onderwijs (TK 34 420) treft u hierna de reactie van het Mulier Instituut. Wij hechten eraan op voorhand te benadrukken dat ons instituut als sociaal-wetenschappelijk onderzoekscentrum niet belanghebbend is op het beleidsterrein en we ons in onze reactie derhalve zullen concentreren op de feitelijke ondersteuning voor de door u aangevoerde argumenten. U baseert zich daarbij onder meer op door het Mulier Instituut uitgevoerde onderzoek wat op zichzelf prijzenswaardig is.

De op het wetsvoorstel gegeven toelichting is als geheel helder geformuleerd en ondersteund door een duidelijke argumentatie. De aangevoerde argumenten achten we over het algemeen valide en gebaseerd op een correct gebruik van beschikbare bronnen. Wel loopt de kwaliteit van de aangehaalde bronnen nogal uiteen van wetenschappelijke studies tot artikelen van dagelijks nieuwmedia. Bij de laatste categorie zou het aanbevelenswaardig zijn ook kennis te nemen van het achterliggende (onderzoeks)materiaal, zodat de 'fact-finding' voldoende op haar kwaliteit kan worden getoetst.

Het wetsvoorstel en in het bijzonder de bijgevoegde toelichting geven aanleiding tot enkele opmerkingen:

De probleemschets legt sterk het accent op de gezondheidswaarde van bewegen op school en de waarde ervan voor leerprestaties in het algemeen. In verhouding daarmee blijft het belang van goede motorische ontwikkeling (als basis voor duurzame(sport) participatie en een actieve leefstijl) wat onderbelicht. Daarmee wordt ook de wenselijkheid onderstreept van het ontwikkelen van intrinsieke motivatie tot bewegen (plezier, uitdaging), die voor de duurzaamheid van dit gedrag

essentieel is. Schoolleiders zijn veelal wel gevoelig voor bevorderen van gezondheid of van beter leren als drijfveer, kinderen in de basisschoolleeftijd minder.

Bewegingsonderwijs heeft een relatief beperkte directe opbrengst als fysieke activiteit (gerelateerd aan de Nederlandse norm gezond bewegen; Stuij et al 2011, Slingerland 2015), het draagt vooral indirect bij door bij kinderen de basis voor een actieve leefstijl aan te brengen in termen van motorische vaardigheden, sportsocialisatie en intrinsieke motivatie (Elling 2007, Breedveld 2014). Terecht wordt erop gewezen dat dit bij een deel van de kinderen (deels) ook wel elders gebeurt, maar het vakonderwijs deze basis juist voor alle kinderen beoogt te leggen.

Terwijl vanuit het oogpunt van bestrijding van overgewicht en bevorderen van concentratie meer van belang is veelvuldig en langdurig te bewegen, zou vanuit het oogpunt van ontwikkelen van vaardigheid en socialisatie juist systematisch leren bewegen de prioriteit krijgen. In het laatste geval zou te overwegen zijn of het verruimen van de wekelijkse lestijd niet minder van belang is dan het doen verzorgen van de lessen door vakleerkrachten.

U wijst op de betekenis van bewegen voor leerprestaties in het algemeen. Daarvoor zijn zeker aanwijzingen, maar een (causaal) effect is nog niet onomstotelijk vastgesteld.

Terecht wijst u erop dat in onderzoek een kwaliteitsverschil is gebleken tussen het gerealiseerde bewegingsonderwijs tussen vakleerkrachten en groepsleerkrachten. Toch heeft ook de betrokkenheid van groepsleerkrachten voordelen vanwege de grotere bekendheid met de kinderen. Een situatie waarin beiden een gedeelde verantwoordelijkheid hebben voor het vakonderwijs en daarbij samenwerken is in de praktijk ook duidelijke een stap voorwaarts gebleken (Friesland).

Om de uiteindelijk gewenste situatie te bereiken zal het niveau van de leerkrachten voor bewegingsonderwijs hoger moeten worden. Dit vergt onder meer overgangsmaatregelen in de opleiding van leerkrachten. Wij vragen ons af of een verkorte opleiding tot vakleerkracht op de huidige 6 ALO's, zoals nu voorgesteld, daarbij de enige optie zou moeten zijn. Kunnen pabo's of andere instellingen hierin geen rol spelen?

Voor het realiseren van een derde wekelijks uur bewegingsonderwijs is een verruiming noodzakelijk van de hoeveelheid beschikbare accommodatie. Gewezen wordt op mogelijkheden bij sportverenigingen en in de openbare ruimte. De vraag is echter of dit wel voldoende soelaas biedt zowel in kwantitatief als in kwalitatief opzicht. Het aan- en afreizen naar de accommodatie voor gym geeft bovendien nu al een forse extra tijdsinvestering voor een deel van de scholen. Een gymzaal op het schoolterrein of directe omgeving verdient de voorkeur. Onderzoek over het afgelopen

decennium wijst er keer op keer op dat een deel van de scholen ook voor het realiseren van twee wekelijkse uren een tekort ervaart aan accommodatie of die verouderd vindt (Voogt et al. 2007, Lucassen et al. 2011, p 75) of dit ziet als een belemmering voor uitbreiding (Reijgersberg et al 2013, p 27).

Wij hopen u hiermee van dienst te zijn geweest en wensen u veel succes bij de verdere behandeling van uw wetsvoorstel.

Met vriendelijke groet,
Mulier Instituut

Dr. J.M.H. Lucassen
Senior onderzoeker

Referenties:

Breedveld, K. (2014). *Sportparticipatie. Uitdagingen voor wetenschap en beleid*. Nijmegen: Radboud Universiteit Nijmegen.

Elling, A. (2007). *Het voordeel van thuis spelen. Sociale betekenissen en in- en uitsluitingsmechanismen in sportloopbanen*. Nieuwegein/'s-Hertogenbosch: Arko Sports Media/W.J.H. Mulier Instituut/Universiteit van Tilburg

Lucassen, J.M.H., Wisse, E., Smits, F., Beth, J.O. & Werff, H. van der (2011). *Sport, bewegen en onderwijs. Kansen voor de toekomst. Brede analyse 2010*. 's-Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut.

Reijgersberg, N., Werff, H. van der & Lucassen, J.M.H. (2013). *Nulmeting bewegingsonderwijs. Onderzoek naar de organisatie van het bewegingsonderwijs in het primair onderwijs*. Utrecht: Mulier Instituut.

Slingerland, M. (2014). *Physical education's contribution to levels of physical activity in children and adolescents. Dissertation*. Maastricht: Maastricht University.

Stuij, M., Wisse, E., Mossel, G. van, Lucassen, J.M.H. & Dool, R. van den (2011). *School, bewegen en sport. Onderzoek naar relaties tussen de school(omgeving) en het beweeg- en sportgedrag van leerlingen*. Nieuwegein/'s-Hertogenbosch: Arko Sports Media/W.J.H. Mulier Instituut.

Voogt, J. (red.) (2007). *Tijdelijke commissie brede analyse. Eindrapport*. Maart 2007. Enschede: SLO.